

THE NEGATIVE IMPACT OF FOREIGN LANGUAGES ON THE SENTENCE STRUCTURE OF TURKISH LANGUAGE

YABANCILAŞTIRMA POLİTİKASININ TÜRK DİLİNİN CÜMLE YAPISINA ETKİLERİ¹

Yusuf AVCI²

Abstract

Language, which is the mirror of society, is shaped and developed by the values, needs, political and religious changes and cultural elements of the society to which it belongs. The reflections of this negative influence in Turkish language itself in many aspects of language as it still debated. By ignoring the Turkish system of thought and grammatical logic, circles that serve foreign ambitions and different political purposes are derived. The source of the problem should be found out in grammatical structures of foreign languages. After the change of religion, the effects of Arabic and Persian languages together with Islamic culture, especially the conjunctions and the prepositions of the binding on Turkish sentence structure, are among the first negative effects of our language in this field. While these effects continued, with the Tanzimat, the grammatical logic in Western languages, especially the grammatical patterns of French, showed its effect by contradicting the structure and functioning of Turkish. Since these structures suggest that verbs are in the duty of auxiliary sentences in the sentence, some grammarians have supported the existence of a complex compound type in Turkish. However, when considering this view, the structure and functioning of Turkish language, meaning-centered language, auxiliary sentences connected to the basic sentence is a feature of Indian European language families, is ignored. Turkish is tried to be examined and evaluated with the formation of shape-based structures. It is one of the biggest blows to the Turkish language, which has a characteristic that the internal structure determines the external structure, not to examine Turkish from this framework, not to think Turkish, to act according to the expression, thinking and shape structures of foreign languages. It is a fact that emotion and thought begin in the mind, reflected in language in patterns, and that linguistics shows. This fact has been turned into a reserve-operated policy to destroy a language and thus the unity of thought and culture. The first traces of the needs and changes of the societies in every field appear first in the cultural elements. Then it affects the internal and external structure of the language. In this article, the traces of these negative effects will be discussed and solutions will be put forward with the results.

Keywords: Change, grammar, sentences, structure, language policy.

Özet

Toplumun aynası olan dil, ait olduğu toplumun değerleri, ihtiyaçları, siyasi ve dini değişimleri kültürel unsurlarıyla şekillenmekte ve gelişmektedir. Türkçede bu olumsuz etkilenmenin yansımaları dilin birçok yönünde hala tartışmaları sürdüğü gibi kendini göstermektedir. Türkçenin düşünce sistemini ve gramer mantığını göz ardı etmek suretiyle yabancı emellere, farklı siyasi amaçlara hizmet eden çevreler türemiştir. Sorunun kaynağı yabancı dillerin gramer yapılarında aranmalıdır. Din değişikliğinden sonra, İslam kültürüyle birlikte Arap ve Fars dillerinin etkileri, özellikle bağlaçların bağlama edatlarının Türkçenin cümle yapısına etkisi dilimizin bu alanda gördüğü ilk olumsuz etkilerdendir. Bu etkiler devam ederken Tanzimatla birlikte, Batı dillerindeki gramer mantığı özellikle Fransızcanın gramer kalıpları Türkçenin yapı ve işleyiş özelliklerine ters düşerek etkisini göstermiştir. Bu kalıplar fiilimsilerin cümle içinde yardımcı cümle görevinde olduğunu düşündüğü için bazı gramercilere Türkçede “ girişik birleşik cümle” çeşidinin varlığını savundurmıştır. Ne var ki bu görüş ele alınırken, Türkçenin yapı ve işleyiş özellikleri, anlam merkezli bir dil olması, temel cümleye bağlı yardımcı cümlelerin Hint - Avrupa dil ailelerine ait bir özellik olması göz ardı edilmektedir. Türkçe şekle dayalı yapıların oluşumlarıyla incelenmeye ve değerlendirilmeye çalışılmaktadır. İç yapının dış yapıyı belirlediği bir özelliğe sahip olan Türkçeyi, bu çerçeveden incelemek,

¹ Bu makalede, Eğitim Araştırmaları Birliği Demeği- II. Uluslararası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongresi, 29 Nisan-3 Mayıs 2010, Antalya’da sunulan “Yabancı Dil ve Kültürlerin Siyasi Amaçlarla Türkçenin Cümle Yapısına Etkisi” adlı bildirden yararlanılmıştır.

² Doç. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi. yavci@comu.edu.tr

Türkçe düşünmemek, yabancı dillerin ifade, düşünüş ve şekil yapılarına göre hareket etmek dilimize vurulan en büyük darbelerden biridir. Duygu ve düşüncenin zihinde başladığı, kalıplar halinde dile yansıdığı dilbilimin gösterdiği bir gerçektir. Bu gerçek, bir dili, dolayısıyla düşünce ve kültür birliğini yok etmek için tersine işletilen bir politika haline getirilmiştir. Toplumların her alanda duydukları ihtiyaç ve değişimlerin ilk izleri kendini önce kültürel unsurlarda gösterir. Sonra da dilin iç ve dış yapısına etki eder. Söz konusu makalemizde bu olumsuz etkilerin bıraktıkları izler konusu ele alınarak sonuçlarıyla birlikte çözüm yolları ortaya konmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Değişim, gramer, cümle yapısı, dil politikası

Giriş

Bir milletin mantık ve düşünce sisteminin ürünü olan dil, bir antlaşmalar sistemidir. Dil, şahısların değil, milletin ihtiyaçlarına göre oluşur, ortaya çıkar. Dolayısıyla her milletin dili, o milletin özelliklerini taşır. Bunu en güzel deyimlerde ve atasözlerinde görürüz. Türk kültürünün ve mantığının ürünü olan “Bir elin nesi var, iki elin sesi var” atasözü birliği ve birlikten doğan gücü ifade ederken, “bir yastıkta kocamak” deyimini evlilikle ilgili pek çok unsuru karşılar. Bunun gibi dilde sosyal ihtiyaçlardan doğan kelimeler kültürü ve düşünce sistemini yansıtmaları bakımından milletin özelliklerini taşırlar.

Türk düşünce sisteminde en önemli unsur sona bırakma özelliği vardır. Yani cümlelerin en sonunda bulunan unsur aslında en önemli unsurdur. Türkçede cümleler bir şahıs eki veya kavramıyla biter. Bu durumda Türkçenin en önemli unsuru şahıslardır. Yani kişiyi karşılayan kavramdır. Bir yargının nasıl gerçekleştiğinden ve niteliğinden çok kimin tarafından yapıldığı daha çok önemlidir. Bu durum Türk kültüründe nesneden, maddeden çok insana verilen değer bir göstergesidir.

Kültür, bir milletin hayat tarzıdır. Bu hayat tarzı dili oluşturduğuna göre, dil öğrenmek, o hayat tarzıyla tanışmak, belli bir süre sonra da onu benimsemek anlamına gelir. Çünkü dil, aynı millete mensup kişilere kültür aktarımında bulunduğu gibi, farklı milletlere mensup insanlara da o kültürü tanıtır, öğretir ve benimsetir. Dilin bu özelliğinden dolayı devletler politikalar oluşturur. Bunu gerçekleştirmek üzere yöntemler yaklaşımlar geliştirirler. Bu çabalar da sonuçta dili geliştirmeye çalışmak adı, altında milletin hayat tarzını, hayata yaklaşımını değiştirmeye çalışmak bu da milleti değiştirmeye çalışmak anlamına gelir.

Türkçe yabancı dil ve kültürlerden olumsuz yönde etkilenmiştir. Bu olumsuz etkilenmenin sonucu ortaya çıkan değişimlerin yansımaları, dilin birçok alanında tartışmalara sebep olmaktadır. .. Yaşanan değişimler dilin söz varlığına, şekil özelliklerine, cümle yapısına yansır. Türk düşünce sistemi olumsuz etkilendiği için cümlelerin yapısı değişir. Bu kültür değişimlerinin olumsuz sonuçları

Türkçenin söz varlığı ve şekil özelliklerinde kolay anlaşıldığı için kendini gizleyemez. Bu değişimlerin yönü cümle ve düşünce boyutuna kadar uzandığında, bunları tespit etmek, kolayca anlamak diğerlerine göre zordur. Bunları ancak tavırlara yansıyan şekillerini izleyerek tespit edebiliriz.

Problem Durumu

Bugün bu sorunların başında Türkçenin cümle yapısı sorunu gelmektedir. Bu değişme dile iki şekilde olumsuz olarak yansır. Bunlardan birincisi, dil - millet bütünlüğünün önemini çok iyi bilen iç ve dış bazı egemen çevreler tarafından Türkçenin cümle yapısıyla ilgili olarak farklı sınıflandırmalar yapmalarıdır. Fiilimsilerin cümleye kattığı yapı ve anlam özellikleri Ural-Altay dil grubunun belirleyici özellikleri arasında olduğu için Hint -Avrupa dil Ailesinde fiilimsi yapıların

sınıflandırılması anlam merkezli olan Türk cümle yapısına uymamaktadır. İşte Türk düşünce sistemine uymayan bu sınıflandırmalar özellikle filimsilerle kurulan cümle yapılarında bir sorun olarak kendini gösterir.

İkinci sorun olarak Türkçede edilgen çatılı cümle sayılarında artmalar görülür. Bu artışın toplumdaki düşünce ve kişilik değişmelerinin bir sonucu olarak ortaya çıkması çok ciddi bir sorundur.

Milleti temsil eden dil, ait olduğu toplumun değerleri, ihtiyaçları, siyasi ve dini değişimleri kültürel unsurlarıyla şekillenmekte ve gelişmektedir. Batılılar harekete geçirdikleri etkileşim yönlerini başka bir deyişle yayılmacı tavırlarını (bunlar genel olarak sosyal, siyasi ve dini gayeler olarak karşımıza çıkar) hedef toplumun önce kültür sahasında daha sonra da dilleri üzerinde hayata geçirmektedirler. Bu yönüyle dilin milleti temsil etme kabiliyeti üst seviyededir. Dilin herhangi bir dönemdeki metinlerini taramak suretiyle özelliklerini tespit edebiliriz. Farklı dönemlere ait taranan metinleri karşılaştırma yöntemi ile değerlendirip sonuçlar çıkartılmıştır. Ulaşılan sonuçlar toplumun geçirdiği kültür değişikliklerini ya da dış etkilenmeleri gösterir.

“Politika her alana el atar. Belirli bir politika her alanda bağlı olduğu ideolojiye uygun, çıkarlarını gözetken davranış şekilleri geliştirir (Gelincik 1993). Davranış şekillerinin oluşturulmasında araç “dil”dir. Dili iyi kullanan, onu hedefe ulaşmada en önemli unsur kabul edip ona göre hareket edenler başarıya ulaşır. Örneğin ülkemizde yabancı dille eğitim yapılmasının sebeplerini sonuçlarına bakarak bulabiliriz. Avrupa ülkelerinde yabancı dille eğitim yapılmaz. Ancak bu batılılar başka ülkelerde yabancı dille eğitim yaptırırlar. Bunun yanında yabancı dil öğretimi yaparken bile kendi kültürlerini, yaşama şekillerini, düşünce şekillerini ihraç ederler. Karşılarında bunları hiç düşünmeden kabul eden, taklit eden yığınlar oluşturmuş olurlar. Hatta bu yığınların yöneticileri de öğrendikleri bu yabancı dille kendi ülkelerinde konuşmaktan çekinmedikleri gibi bunu övünme malzemesi yaparlar.

Bazı devlet adamları ise bu tür eğilimlerden rahatsız olur. Örneğin “Kabul etmeliyim ki gereksiz yabancı kelime kullanılması canımı sıkıyor, çünkü yığınları etkilememi güçleştiriyor” (Lenin 1976) diyerek, Lenin toplulukların yönlendirilip yönetilmesinde dilin önemini açıkça işaret etmiştir.

Tarihte birtakım olaylar sonucunda, bazı topluluklar yabancı bir dili benimserler. Hong Kong, Macao, Hindistan vb. ülkelerdeki kültür değişimleri buna örnektir. Hakim dil buna sebep olmuştur. Bizde bu durum, farklı şekillerde kendini gösterir. Türkler fethettikleri yerlerdeki toplulukların dilini, bilim ve edebiyat dili haline getirirler. Anadolu Selçuklu sultanlığında Farsçanın devlet dili olması buna iyi bir örnektir.

Osmanlı Devleti'nin 15. yy.da toprakları 15 milyon kilometrekareye ulaşmıştı. Bu topraklarda hakim unsur olmalarına rağmen Türkçeyi devlet dili haline getirmemişlerdir. Eğer, günümüzdeki çağdaş (!) Batılılar gibi davranarak dil üzerine eğilselerdi, bugün bu topraklarda ana dili olarak sadece Türkçe konuşulur ve yazılırdı. Osmanlı Devleti'nin dağılmasında böyle davranmamış olmalarının çok önemli bir sebep olduğu söylenebilir. Dil birliğinin önemini kavrayan ABD, SSCB, Çin Halk Cumhuriyeti vb. ülkeler devlet dili üzerinde her zaman ısrarla durmuşlardır. Onlar kullanılan dilin aynı zamanda kültür hakimiyetini de sağlayacağını biliyorlardı. Acıdır ki; Arapçanın bilim dili, Farsçanın edebiyat dili olduğu, hatta Türkçeye söven şairlerin yetiştiği dönem Osmanlı dönemi olmuştur. Buna rağmen milletin Türkçeyi kullandığını Türkçeye sahip çıktığını belirtmek gerekir. Ancak, bu ve buna benzer çabalar dilimizin siyasi olarak bir devlet dili halini almasını sağlayamamıştır. Türkçe

devlet dili olarak ele alınıp değerlendirilmediği “benimsenmediği” için bugün “Türkçe bilim dili olabilir mi? Türkçe ile bilim yapılabilir mi?” soruları her zaman gündemde tutulmuştur. Bu yönüyle Türkçe bir “avam dili” durumuna düşürülmek istenmiştir. Bunun en iyi örneğini terimlerde görebiliriz. Değişik bilim dallarındaki terimlerin hemen hemen tamamı yabancı asıllıdır.

Bugün devlet ile millet arasındaki uçurumun en önemli sebeplerinin başında dilin bu durumu gelmektedir. Dilimizdeki “ayrı telden çalmak” deyişi, bunu çok iyi anlatmaktadır. Devletin Türkçeye sahip çıkmaması, oyuncak alır gibi batıdan kelime ve kural alması millettten uzaklaşmasına sebep olmuştur. Medya yabancılaşmayı körükleyerek kültür yozlaşmasına yol açmaktadır. Milletın kültür değerlerinin değışmesi, daha da önemlisi tahrip olması milli birlik ve beraberliğin yara alması demektir. Medya bu yoldaki görevini (!) layıkıyla yapmaktadır. Bu konunun ayrıca ideolojik yönü olduğu gibi uluslararası boyutu da vardır.

Dilimiz, Osmanlı’da bilim ve felsefeye uygun olarak geliştirilmez. Devlet, Cumhuriyetle birlikte dili, doğrudan bir kurum olarak ele alır. Türkçe, şair ve yazarların ilgisiyle bir gelişme yoluna girer. Atatürk’ün amacı, Güneş Dil Teorisi’nin temelinde yatan Türkçenin bir bilim ve felsefe dili olabileceğini göstermektir. Bu çıkışı, Arapça ve Farsça karşısında eriyen Türkçenin yeniden diriltilmesi, ayağa kaldırılması olarak değerlendirmek gerekir.

Türkçe Osmanlı’daki gibi bugün de yabancılaşmanın tam ortasında kalmış, sadece günlük konuşma dili olarak sınırları daraltılmış bir dil haline getirilmiştir. Başka bir deyişle Arapça ve Farsçanın yerini batı dilleri almıştır. Bu yönüyle, hala aymazlığın devam ettiğini söylemek gerekir. 1928’den sonra başlayan Türkçeye dönüş hareketi ve bu hareket çerçevesinde üretilen kelimeler bugün unutturulmuştur. Bir anlamda sınır ötesi ülkelere politik uydu olunur. Bunun sonunda “1950’den sonra ulusalcılık politikası bırakılır. Milli dilin geliştirilmesi resmen bırakılarak orta öğretimde Osmanlıca ve Fransızca terimlere dönülür.” (Gelencik: 1993).

1980’li yıllarda dışarıdan gelen bir etki patlamasıyla karşılaşan dilimiz, medyatik politikacı, sanatçı ve sözde aydınlarımız yüzünden ikinci sınıf bir dil haline getirilmiştir. Yabancı kelime kullanmak, kültürlü olmakla eş anlamlı kabul edildi. Aydın, hatta akademisyen olmanın yolu yabancı dilden, dolayısıyla yabancı kültürden, geçer oldu.

Günümüzde dilin önemini kavrayan ülkeler kültürlerinin korunması, yaşatılması açısından ana dili öğretimine daha çok önem vermeye başladılar. Kendi dillerini ihraç ederek kültürlerinin aktarımını sağladılar. Hatta kendi ülkeleri dışındaki küçük kabile ve aşiretlere de bağımsızlık gerekçesi adı altında kendi anadillerini öğretme yoluna giderler. Bunları gerçekleştirmek için medyanın gücünden faydalanarak bu yolda büyük yatırımlar yapmaktadırlar. Üniversitelerde dil kürsüleri kurarak bunların mali kaynaklarını temin etmek suretiyle hedeflerine dil aracılığıyla ulaşmaya çalışırlar. İnternetin İngilizce olan alt yapı dili de bu hedefe ulaşmayı kolaylaştırmaktadır. Ülkemizde bu durum öyle bir hal alır ki “Bilgilenmenin yolu İngilizceden geçer.” diyenlerin etkisiyle, böyle düşünenlerin sayısında devamlı bir artış gözlenmektedir.

Bugün yaklaşık 300 milyonluk Türk dünyası, batı dillerine mahkum edilmeye çalışılmaktadır. İnsanlar -bilerek veya bilmeyerek- yabancılaşmaya hizmet etmektedirler. Yabancıların hedefe ulaşırken insan dahil her türlü malzemeyi kullanmaları bir ölçüde doğal karşılanmaktadır. Doğal olmayan, bizlerin bilinçsizce bu durumu kolaylaştıracak şekilde davranmasıdır.

Din değişikliğinden sonra, İslam kültürüyle birlikte Arap ve Fars dillerinin etkileri görülmeye başlar. Bunun dildeki yansımaları özellikle bağlama edatlarının Türkçenin cümle yapısına olumsuz etkisiyle kendisini gösterir. Edatlarla cümle yapısı gereksiz uzatılmıştır. Hatta "Tanzimat Fermanı"nda olduğu gibi sayfalarca uzatılan cümleler görüyoruz. Bu tür cümlelerde sadece yüklem Türkçe kalabilmiştir. Türkçe eklemeli bir dil olduğu için yapı ve işleyiş özellikleri anlam merkezlidir. Yani bütün yapılar yüklem anlamına, ifade gücüne göre şekillenir, renk kazanır. Halbuki söz konusu bu yabancı diller genelde Hint- Avrupa dil ailelerine ait oldukları için yapı özellikleri, şekil özellikleri daha baskındır. Cümle yapıları da yapıyı, kalıbı öne çıkartarak şekillenmiştir.

Bu olumsuz etkiler devam ederken Tanzimatla birlikte, Batı dillerinin mantığı özellikle Fransızcanın gramer kalıpları Türkçenin yapı ve işleyiş özelliklerine ters düştüğü halde etkisini en üst düzeyde gösterir. Örneğin Fransızcadaki cümle kalıpları filimsilerin cümle içinde yardımcı cümle görevinde olduğunu düşündüğü için bazı dilcilerce Türkçede " girişik birleşik cümle" çeşidinin varlığını savundurmıştır. Hatta Türkçede edilgen cümle yapısının başlamasına ve zaman içerisinde yaygınlaşmasına sebep olmuşlardır.

Cumhuriyetin ilk yıllarındaki sadeleşme hareketleri toplumun Türklük bilincine paralel olarak belli bir seviyeye yükseltilir. Ancak 1940'lerden sonra anlamın göz ardı edilmesiyle şekli öne çıkaran yapıyla ilgili çalışmalar toplumun kültür yapısı (Türklük bilinci) üzerinde olumsuz anlamda oldukça etkili olmuştur. Toplum ve kültürü hiçe sayan, sadece şekle dayalı yapı ve türetmeler toplumda bilinç boşluğuna sebep olur (Avcı 2008). Çünkü anlam derinliği olmayan şekilden ibaret yapılarla kültür derinliği ve milli bilinç oluşmaz, buna bağlı olarak büyük edebî ürünler de... (Baltabayev 2006).

Dil ile toplum arasındaki ilişki dilin önemi kavrandıktan sonra her zaman (Atatürk dönemi hariç) Türk milletinin aleyhine kullanılmıştır. Türk düşünce sistemi ihmal edilmiş Türkçenin dil bilgisi çalışmaları başka dillerin düşünce sistemlerine göre ele alınmıştır. Bu diller Cumhuriyetten önce genellikle Arapça, Cumhuriyetten sonra Fransızca, Almanca ve İngilizcedir. Türk dilinin sorunları konusundaki araştırmalar söz konusu bu dillerin düşünce sistemleri içerisinde hareket edilerek sürdürülmüştür. Yazılan dil bilgisi kitaplarının terimleri ve konuları ele alış şekilleri ortadadır. Bu yaklaşım tarzlarını tamamen masum saymak bilim olarak alanın ilk adımları kabul etmek ne kadar sağlıklı bir yaklaşımdır. Bu yaklaşımın sonuçlarına baktığımızda düşünce sistemimizde, fikir üretim sistemimizde büyük tahribatlar ve değişimler görüyoruz. Bu değişimlerin en somutlaştığı alan cümle yapılarımızdaki değişimlerdir. Cümle yapılarımızdaki bu değişimlerin ortaya çıkmasında etkili olanların bilerek ya da bilmeyerek yabancı emellere, siyasi amaçlara hizmet ettikleri görülmüştür. Bu sorunun kaynağını, yabancı dillerin gramer yapılarını Türkçeye aktarma girişimlerinde aramalıdır.

Kurallar dillere göre farklılık gösterir. Farklılıklar köken ilişkisinin derecesine göre değişmektedir (Karahana). İç yapının dış yapıyı belirlediği bir özelliğe sahip olan Türkçeyi, bu çerçeveden incelememek, Türkçe düşünmemek, yabancı dillerin ifade, düşünüş ve şekil yapılarına göre hareket etmek dilimize vurulan en büyük darbelerden biridir. Duygu ve düşüncenin ifade şeklinin zihinde başladığı bir gerçektir (Korkmaz). Özellikle Türkçede yüklem sonda olduğu için daha çok düşünmeyi gerektirir. Temel unsur olan yüklem yardımcı unsurlarını belirlemek için düşünmeye, zamana ihtiyaç vardır. Dil düşünce ilişkisinin bozulması dil ve kültürdeki bozulmaları tetikler. Ardından tutum ve davranışlara yansıyan benzer bozulmalara sebep olur. Mesela etken çatılı cümleler kuran toplum yapısı ve düşüncesiyle edilgen

çatılı cümleler kuran toplum yapısı ve düşüncesi arasında belirgin davranış farklılıkları vardır. Özgürlüğüne düşkün dış etkilenmelerden uzakta kalmış, kendi kültürünü yaşayan Türk halkında etken çatılı cümleler görürüz. Edilgen çatılı cümleler yok denecek kadar azdır. Edilgen çatılı cümleler kuran kişilerde ve toplumda bir edilgenlik ve yapaylık söz konusudur. Yaptığımız bir çalışmada ağız incelemesi yapmak için bölgelerden derlenmiş metinlerdeki cümlelerde edilgen çatılı cümleler % 0,1 civarındadır. “Bengütaşlar”da hiç edilgen çatılı cümle yoktur; “Nutuk”ta ise, yine % 0,1 oranındadır. Ülkemizde yazarların kendilerini ifade ettikleri altı değişik grup ve ideolojilerin çizgisinde yazılmış eserlerde yaptığımız incelemelerde edilgen cümle oranının % 10 olduğunu tespit ettik. Kendini yazar ve aydın sınıflandırması içinde gören, eli kalem tutanların kurdukları işte bu cümle türleri, onların davranış ve tepki özellikleri hakkında bize bilgi vermektedir.

Ekonomi ve benzer konulardaki dışa bağımlılık veya dış etkilerin kültürdeki olumsuz yönleri bilinmektedir. Kültür aracılığıyla baskın ekonomi ve siyaset, etki alanını günümüzde de olanca gücüyle dile kadar uzatarak varlığını kalıcı hale getirmeye çalışmaktadır. Bu yönüyle Türkiye gizli bir kültür işgali altındadır (Nesin) denilebilir. Dil yoluyla düşünceye uzanan bu politika, belirli bir zaman sonra insanların tepki veremeyeceği normal, günlük bir yaşantı haline dönüşecektir ya da dönüşmüştür.

Ülkemizde milletin varlığının Türkçenin varlığıyla bir olduğu bilinci yerleştirilmedikçe, bu konu bir eğitim politikası oluşturularak ele alınmadıkça, Türk milletinin yaşamasının ve önümüzdeki yüzyılda söz sahibi olmasının kolay olmayacağı açıktır.

Milletlerin dilleriyle dünya görüşleri arasında sıkı bir ilişki vardır. Bir dili diğerlerinden ayıran sadece bu dilin kuralları değildir. Dil topluma başka bir özellik, başka türlü düşünme, davranma ve yaşama özelliği verir. Bu şekilde toplumların dünyaya bakışları, insana verdikleri değerler farklılık gösterir. Bu çerçevede içinde bireylerin düşünceleri kullandıkları diller aracılığıyla milletler kendini gösterir.

İfade edilemeyen dile getirilemeyen bir kavramdan, bir düşünceden bahsedilemez. Cümleler ve kelimeler düşünme ve fikir üretme araçlarıdır. Dil düşüncenin en somutlaştığı alandır. Düşünceler dil kalıplarına, cümlelere ve kelimelere dökülerek ifade edilir, aktarılır. Zihin değişik aşamalarda oluşan düzenlemelerden (önce düşünce, düşüncenin anlam boyutu, anlamlı yapının dizilişi ve bunların kelime ve ses boyutuna indirgenmesi gibi) yararlanır. Ardından ifade etme yani iletişim kurma süreci başlar. Bu aşamada önce belirli özelliğe sahip seslerin birleşmesiyle kelimeler oluşur. Ardından belirli kurallar içinde anlamlı şekillerden oluşan bir düşünce sisteminin ürünü olan cümleler oluşur. Bu şekilde belirli bir diziliş sistemiyle oluşan cümleler Türkçenin bütün özelliklerini üzerinde taşır. Bu anlamlı diziliş bir düşünce yüküne sahiptir. Farklı cümlelerde kelimeler belirli kurallarla bir bütünlük içinde farklı görevler de üstlenebilir (Avcı 2008).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Toplumların her alanda duydukları ihtiyaç ve değişimlerin ilk izleri kendini önce kültür unsurlarında gösterir. Bu bakımdan cümle temel birim olarak ele alınmalı ve bu temel birim içindeki yapıların anlam sınırları belirlenerek Türkçe anlam yani yargı merkezli sınıflandırılmalıdır. Sonra da dilin iç ve dış yapısına etki ettiği için bu olumsuzluktan kurtulmanın yolu bulunmalıdır. Bu sorundan kurtulmanın ya da en az zararla çıkmanın şimdilik uygulamadaki yolu etken çatılı cümleler kurmakla başlar. Bunun yanında Türk dil ve kültürünün, cümle yapısının nesneden çok insanı öne çıkarma özelliği, bir yaklaşım tarzı olarak benimsenmeli, dil bilgisi araştırmalarına ve uygulamalarına yol göstermelidir.

KAYNAKLAR

- Avcı, Y, (2008) Yapım Eklerinin Anlam Merkezli Sınıflandırılmasına Dair VI. Uluslararası Türk Dili Kurultayı 20-25 Ekim, Ankara.
- Baltabayev, H, (2006) *Nesir ve Üslup*.(Akt.Yusuf Avcı) Beta, İstanbul.
- Gelencik, R, (1993) *Dil ve Politika*, PE Yay, Ankara.
- Karahan, Leyla (2004), *Türkçede Söz Dizimi*.7.Baskı.Ankara.
- Korkmaz Zeynep, (1995) *Türk Dili Üzerine Araştırmalar*,Ankara.
- Lenin, V.I, (1976) Philosophical Notebooks Collected Works, *Fourth Printing Progress Publishers, Vol. XXXII, P. 89, Moscov.*
- Nesin, Aziz, (1992) Bağımsızlık ve Türkçe, *Çağdaş Türk Dili*,Mart, Ankara